

Sprawy połączone C-188/10 i C-189/10

Aziz Melki i Sélim Abdeli

[wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożone przez Cour de cassation (France)]

Odesłanie prejudycjalne — Artykuł 267 TFUE — Badanie zgodności przepisu krajowego zarówno z prawem Unii jak i krajową konstytucją — Uregulowanie krajowe przewidujące priorytetowy charakter postępowania wypadkowego w sprawie kontroli zgodności z konstytucją — Artykuł 67 TFUE — Swobodny przepływ osób — Zniesienie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych — Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 — Artykuły 20 i 21 — Uregulowanie krajowe pozwalające na przeprowadzanie kontroli tożsamości w strefie mieszczącej się między granicą lądową Francji z państwami będącymi stronami konwencji wykonawczej do układu z Schengen a linią wytyczoną w odległości 20 kilometrów w głąb kraju

Stanowisko rzecznika generalnego J. Mazáka przedstawione w dniu 7 czerwca 2010 r. I - 5671

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 22 czerwca 2010 r. I - 5701

Streszczenie wyroku

1. *Pytania prejudycjalne — Wystąpienie do Trybunału — Właściwość Trybunału — Kontrola ważności aktu Unii — Sąd krajowy wobec zarzucanej niezgodności z konstytucją uregulowania krajowego stanowiącego transpozycję dyrektywy — Obowiązek zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości przed wypadkową kontrolą zgodności z konstytucją danego uregulowania — Zakres (art. 267 TFUE)*

2. *Pytania prejudycjalne — Wystąpienie do Trybunału — Właściwość sądów krajowych — Badanie zgodności przepisu krajowego zarówno z prawem Unii jak i krajową konstytucją — Uregulowanie krajowe przewidujące priorytetowy charakter postępowania wpadkowego w sprawie kontroli zgodności z konstytucją — Dopuszczalność — Przesłanki (art. 267 TFUE).*
3. *Kontrole graniczne, azyl i imigracja — Wspólnotowy kodeks w sprawie przepływu osób przez granice — Zniesienie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych — Odprawa na terytorium (art. 67 TFUE; rozporządzenie nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 20, 21)*

1. Priorytetowy charakter postępowania wpadkowego w sprawie kontroli zgodności z konstytucją ustawy krajowej, której treść ogranicza się do transpozycji wiążących przepisów dyrektywy Unii, nie może naruszać kompetencji Trybunału Sprawiedliwości, który jako jedyny jest właściwy do stwierdzenia nieważności aktu Unii, w szczególności dyrektywy, kompetencji mającej na celu zagwarantowanie pewności prawa poprzez jednolite stosowanie prawa Unii.

dyrektywy Unii, z powodu sprzeczności tej ustawy z krajową konstytucją, Trybunał mógłby praktycznie zostać pozbawiony możliwości przeprowadzenia – na wniosek orzekających co do istoty sądów zainteresowanego państwa członkowskiego – kontroli ważności tej dyrektywy w świetle tych samych zarzutów dotyczących wymogów prawa pierwotnego, a w szczególności praw uznanych w karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, której art. 6 TUE przyznaje taką samą moc prawną, jaką mają traktaty.

W zakresie bowiem w jakim priorytetowy charakter postępowania wpadkowego w sprawie kontroli zgodności z konstytucją prowadzi do uchylenia ustawy krajowej, której treść ogranicza się do transpozycji wiążących przepisów

Zanim wpadkowa kontrola zgodności z konstytucją ustawy krajowej, której treść ogranicza się do transpozycji wiążących przepisów dyrektywy Unii, będzie mogła zostać przeprowadzona w świetle

tych samych zarzutów kwestionujących ważność dyrektywy, sądy krajowe, których orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, są co do zasady zobowiązane, na podstawie art. 267 akapit trzeci TFUE, do wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem o ważność tej dyrektywy, a następnie do wyciągnięcia konsekwencji wynikających z wyroku Trybunału wydanego w trybie prejudycjalnym, chyba że sąd, który wszczyna postępowanie wpadkowe w sprawie kontroli zgodności z konstytucją, sam wystąpi z tym pytaniem do Trybunału Sprawiedliwości na podstawie akapitu drugiego tego postanowienia. Co się bowiem dotyczy krajowej ustawy transponującej o takiej treści, kwestia ważności dyrektywy – w świetle obowiązku jej transpozycji – nabiera charakteru wstępnego. Ponadto fakt ograniczenia czasu badania przez sądy krajowe ścisłym terminem nie uniemożliwia odesłania prejudycjalnego dotyczącego ważności danej dyrektywy.

(por. pkt 54–56)

2. Artykuł 267 TFUE stoi na przeszkodzie istnieniu przepisów państwa członkowskiego, które wprowadzają wpadkową kontrolę zgodności z konstytucją ustaw krajowych, o ile priorytetowy charakter tego postępowania skutkuje uniemożliwieniem – zarówno przed skierowaniem pytania o zgodność z konstytucją do sądu krajowego sprawującego kontrolę nad zgodnością ustaw z konstytucją jak i, ewentualnie, po wydaniu orzeczenia w tej kwestii przez ten sąd – wszystkim

pozostałym sądom krajowym skorzystania z ich uprawnienia lub spełnienia obowiązku polegających na wystąpieniu do Trybunału z pytaniami prejudycjalnymi.

Natomiast art. 267 TFUE nie stoi na przeszkodzie istnieniu takiego uregulowania krajowego, o ile pozostałe sądy krajowe zachowują swobodę:

- zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości z każdym pytaniem prejudycjalnym, jakie uważają za niezbędne i to na każdym etapie postępowania, nawet po zakończeniu postępowania wpadkowego w sprawie kontroli zgodności z konstytucją,
- stosowania wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia tymczasowej ochrony sądowej praw gwarantowanych w porządku prawnym Unii oraz
- odstąpienia od stosowania, po zakończeniu takiego postępowania wpadkowego, tego krajowego przepisu ustawowego, jeżeli uważają go za sprzeczny z prawem Unii

Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy przepisy krajowe, czy przepis krajowe wprowadzające wpadkową kontrolę zgodności z konstytucją, mogą być interpretowane zgodnie z tymi wymogami prawa Unii.

(por. pkt 57; pkt 1 sentencji)

3. Artykuł 67 ust. 2 TFUE oraz art. 20 i 21 rozporządzenia nr 562/2006 ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) stoją na przeszkodzie istnieniu uregulowania krajowego, które przyznaje organom policji państwa członkowskiego uprawnienie

do kontrolowania – wyłącznie w strefie 20 kilometrów w głąb kraju, licząc od granicy lądowej tego państwa z innymi państwami będącymi stronami Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen – tożsamości każdej osoby, niezależnie od jej zachowania i istnienia szczególnych okoliczności wskazujących na ryzyko zagrożenia dla porządku publicznego, w celu ustalenia, czy przestrzega ona obowiązków posiadania, posiadania przy sobie oraz okazywania dokumentów wymaganych ustawą, jeżeli uregulowanie to nie zawiera niezbędnego zakreslenia tego uprawnienia, gwarantującego, że praktyczne wykonywanie uprawnienia do przeprowadzania kontroli tożsamości nie przybierze skutku równoważnego ze skutkiem odpraw na granicach.

(por. pkt 75; pkt 2 sentencji)